

> Retouradres Postbus 606 2700 ML Zoetermeer

Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann
Mevrouw J. Swiebel
Postbus 778
2300 AT LEIDEN

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
www.bezwaarschriftenocw.nl

Contactpersoon

mr. D.W. Mulder

T 06-25125928

E dennis.mulder@duo.nl

Onze referentie

DUO/BNB-2017/11770M

Uw referentie

Datum **12 JULI 2017**
Betreft Beslissing op bezwaar

Zaaknummer

BC170178

Bijlage

CD-rom hoorzitting

Geachte mevrouw Swiebel,

Op 25 februari 2017 hebt u namens de Alliantie Vrouw & Recht een aanvraag ingediend voor instellingssubsidie op grond van de Subsidieregeling gender- en LHBTI-gelijkheid 2017-2022 (hierna: de Regeling).

Bij besluit van 24 april 2017 met kenmerk DE/1183940 is uw aanvraag afgewezen.

Bij brief van 18 mei 2017 hebt u bezwaar gemaakt tegen dit besluit.

Op 29 juni 2017 hebt u samen met drs. L. Bijleveld en mr. M. Wijers uw bezwaren mondeling toegelicht.

Namens de beleidsdirectie Emancipatie waren aanwezig mr. M.A. Fokke - van der Meer, W. Tönissen MSc. en B. Langezaal.

Het horen vond plaats door mr. A. K. van den Berg en mr. D.W. Mulder.

Met deze brief wordt op uw bezwaarschrift beslist.

Besluit

Ik verklaar uw bezwaarschrift ongegrond, omdat de beoordeling van uw aanvraag zorgvuldig en conform wet- en regelgeving heeft plaatsgevonden. Voor de onderbouwing van dit besluit verwijs ik u naar de onderstaande overwegingen.

Overwegingen

In het besluit van 24 april 2017 staat dat de aanvraag van de Alliantie Vrouw & Recht is gewaardeerd op 88 punten. Uw aanvraag behoort niet tot de hoogste acht in de uiteindelijke rangorde, een voorwaarde om in aanmerking te kunnen komen voor subsidie. Daarnaast heeft het bezien van de evenwichtige spreiding over de doelstellingen, functies en de onderdelen gender- en LHBTI-gelijkheid niet geleid tot aanpassing van de rangschikking.

Gronden van bezwaar

U stelt dat de onderbouwing van de puntenaftrek op diverse onderdelen onjuist en/of subjectief is, hetgeen volgens u tot een herziening van het aantal toegekende punten dient te leiden. In een bijlage bij het bezwaar hebt u per punt de onderbouwing van de afwijzing besproken.

Voorts stelt u dat er geen sprake is van een evenwichtige spreiding als bedoeld in de Regeling, omdat beleidsbeïnvloeding, recht, gelijke behandeling en gender mainstreaming alsmede kleine vrouwenorganisaties en zwarte migranten- en vluchtelingenorganisaties niet zijn vertegenwoordigd bij de allianties waaraan wel subsidie is verleend.

Tijdens de hoorzitting hebt u daarnaast aangegeven dat u zich niet serieus genoeg genomen voelt en hebt u een belangrijk deel van uw kritiekpunten ten aanzien van de onderbouwing van het besluit nader toegelicht.

Door de aanwezige medewerkers van de directie Emancipatie is tijdens de hoorzitting een toelichting gegeven op de onderbouwing van het besluit.

Hieronder zal ik per punt op uw bezwaar reageren. Daarbij gebruik ik de nummering zoals die in uw bezwaarschrift staat.

Alvorens op de verschillende bezwaarpunten te reageren zal ik op het wettelijk kader ingaan en een algemene toelichting op de gevolgde procedure geven.

Wettelijk kader

Op grond van artikel 2, eerste lid onder d. van de Wet overige OCW-subsidies kan ik subsidie verstrekken voor activiteiten die passen in mijn beleid inzake emancipatie. Artikel 4 van die wet bepaalt dat subsidie bij algemene maatregel van bestuur of ministeriële regeling moet worden verstrekt.

Op grond van die bepalingen is de Subsidieregeling gender- en LHBTI-gelijkheid 2017-2022 opgesteld.

In artikel 2.7 van de Regeling is bepaald dat met maximaal acht maatschappelijke organisaties of allianties een strategisch partnerschap wordt aangegaan en dat de selectie plaatsvindt op basis van een vergelijking van geschiktheid om bij te dragen aan de doelstellingen van de Regeling.

Op grond van artikel 2.7 van de Regeling is het 'Beoordelingskader Subsidieregeling gender- en LHBTI-gelijkheid 2017-2022' opgesteld (hierna: het Beoordelingskader).

Op grond van artikel 2.8 van de Regeling wordt de geschiktheid voor strategisch partnerschap beoordeeld aan de hand van de criteria in artikel 2.2, en een track record (hierna: TR) en een theory of change (hierna: TOC).

In artikel 3 van het Beoordelingskader is bepaald dat ik bij het aangaan van strategische partnerschappen streef naar een evenwichtige spreiding van maatschappelijke organisaties dan wel allianties over de doelstellingen van de regeling, de functies van de maatschappelijke organisaties en gendergelijkheid of LHBTI-gelijkheid. Een evenwichtige spreiding betekent een gelijkmatige verdeling over de doelstellingen, de functies en de onderdelen gendergelijkheid en LHBTI-gelijkheid.

In artikel 4 van het Beoordelingskader staan de eisen en beoordelingscriteria voor het track record.

In artikel 5 van het Beoordelingskader staan de eisen en beoordelingscriteria voor de TOC.

In artikel 6 van het Beoordelingskader staat dat de totaalscore van de aanvraag wordt verkregen door de beoordelingscijfers op de verschillende criteria van het track record en de TOC bij elkaar op te tellen. De aanvragen, die aan de drempelcriteria voldoen, worden vervolgens gerangschikt op basis van de totaalscore van hoog van naar laag. De selectie van de aanvragen voor het strategisch partnerschap geschiedt op basis van een eerste rangschikking op grond van de totaalscore, waarna de evenwichtige spreiding over de doelstellingen,

functies en onderdelen gender- en LHBTI-gelijkheid bezien wordt. Dit laatste kan de definitieve rangschikking wijzigen.

Gevolgte procedure

Er zijn 17 aanvragen ingediend. Die zijn getoetst aan het Beoordelingskader. Beoordeling van de aanvragen vond plaats door een beoordelingscommissie die bestond uit beleidsmedewerkers van de directie Emancipatie, adviseurs subsidie van de uitvoeringsorganisatie DUS-I en onafhankelijke experts van MDF Training & Consultancy. Daarnaast is het beoordelingsproces nog getoetst door de directie Wetgeving en juridische zaken. De commissie heeft een gezamenlijke score bepaald en heeft de rangorde van de aanvragen binnen de totaalscore bepaald. Uit de rangorde zijn de acht aanvragen met de hoogste score geselecteerd. Uw aanvraag is gewaardeerd met 88 punten en behoorde niet tot de hoogste acht in de rangorde. In het besluit van 24 april 2017 is de toekenning van het aantal punten aan uw aanvraag nader onderbouwd. Het bezien van evenwichtige spreiding heeft niet geleid tot aanpassing van de rangschikking.

Reactie op gronden van bezwaar

Algemeen

Graag begin ik met een reactie op uw mededeling tijdens de hoorzitting dat u zich niet serieus genomen voelt. Met de beschreven procedure en de onderbouwing van het puntenaantal in het besluit heb ik mijns inziens op een zorgvuldige wijze invulling gegeven aan de beleidsruimte die in de Regeling en het Beleidskader zijn opgenomen. Bij de beoordeling heb ik iedere aanvraag op dezelfde, zorgvuldige wijze behandeld. Daarom herken ik mij niet in uw stelling dat uw aanvraag niet serieus is genomen en betreur ik dat u die indruk hebt gekregen.

Daarbij wil ik ook nog benadrukken dat beoordeling heeft plaatsgevonden door gelijktijdige onderlinge vergelijking van de 17 aanvragen. Uw aanvraag is op een gedeelde negende plaats in de rangschikking geëindigd. Uw aanvraag heeft op geen enkel criterium onvoldoende gescoord. Alleen daaruit zou mijns inziens al de conclusie getrokken kunnen worden dat uw aanvraag wel degelijk serieus is genomen.

In het kader van de gelijktijdige onderlinge vergelijking merk ik voorts nog op dat die systematiek meebrengt dat ik eventuele nieuwe informatie die in uw bezwaarschrift staat en die niet in de aanvraag terug is te vinden niet bij de herbeoordeling mag betrekken. Tijdens de hoorzitting is daar ook kort op ingegaan.

Strategische doelstelling en tussenliggende stappen

Uw aanvraag heeft op dit criterium zeven (ruim voldoende) van de tien punten gescoord.

1. U stelt dat de aanvraag van de Alliantie zich met name richt op beleidsbeïnvloeding respectievelijk op totstandkoming van beleid op een breed scala aan rechtsgebieden. Dat betekent dat de prioriteitstelling in hoge mate afhankelijk is van de actualiteit, die over een periode van vijf jaar (looptijd strategische doelstelling) niet of maar zeer gedeeltelijk te voorspellen is. Daarnaast geeft de Alliantie wel degelijk criteria aan voor prioriteitsstelling, zo stelt u. Daarvoor verwijst u naar passages in de TOC.

Daarover merk ik op dat uw aanvraag weliswaar enkele criteria noemt die bepalend zijn voor de prioriteitsstelling, maar vervolgens niet aangeeft hoe die criteria leiden tot concrete prioriteiten.

Voorts wijst u op afstemming en overleg met mijn ministerie, ook over het activiteitenplan, waaruit mede prioriteiten zullen voortvloeien.

Die afstemming zegt echter niets over de gekozen prioriteiten van de onderhavige aanvraag. In de aanvraag dienen de prioriteiten al concreet te worden gemaakt, om zodoende vooraf een zorgvuldige afweging te kunnen maken.

U wijst tot slot van dit punt op de constatering bij een van de vijf strategieën, te weten het oprichten van een Expertisecentrum, die stelt dat *"Tenminste een derde van de activiteiten en tijdbesteding betrekking zal hebben op de rechtspositie van vrouwen en meisjes met een bi-culturele en/of migranten achtergrond. Onder meer: migratierecht, huwelijksdwang, huwelijkse gevangenschap, toegang tot opvang voor vrouwen zonder middelen en/of papieren, internationaal familie recht e.d."* Daaruit zou volgens u prioriteitstelling blijken.

Uit die opmerkingen is echter eerder op te maken dat onvoldoende concreet wordt geprioriteerd. Bij het onderwerp 'rechtspositie van vrouwen en meisjes met een bi-culturele en/of migranten achtergrond' worden immers nog vijf sub onderwerpen genoemd zonder dat daarin wordt geprioriteerd, waarbij de term 'e.d.' ook nog eens een onbepaald aantal extra onderwerpen suggereert.

Gelet hierop blijf ik van mening dat uit de aanvraag niet duidelijk blijkt welke maatregelen en onderwerpen prioriteit hebben.

2. U maakt bezwaar tegen de overweging dat hoewel de aanvraag zich ook expliciet zegt te richten op de verschillende effecten ten aanzien van LHBTI en (non) LHBTI dit vervolgens niet duidelijk naar voren komt in de uitgewerkte strategieën, die zich met name richten op de verschillende effecten voor vrouwen. Dat uw aanvraag zich op beide onderdelen richt zou voldoende blijken uit de verschillende strategieën waarvan er drie van de vijf zodanig zijn geformuleerd dat ze zowel op gendergelijkheid als voor LHBTI-gelijkheid opgeld doen. Daarnaast stelt de Regeling volgens u niet de eis 'en en', maar 'of'.

Daarover merk ik op dat in artikel 2.1 van de Regeling inderdaad is bepaald dat instellingssubsidie kan worden verleend voor activiteiten die strekken tot of dienstig zijn aan het realiseren van gendergelijkheid óf LHBTI-gelijkheid. De opmerking in de beschikking is echter niet gemaakt omdat het niet zou zijn toegestaan om de aanvraag slechts op één onderdeel te richten, de opmerking is gemaakt omdat u in uw aanvraag zelf beide punten onderdeel hebt gemaakt van uw strategische doelstelling. Dan verwacht ik vervolgens ook dat u in de TOC op alle onderdelen aangeeft hoe u zich richt op de verschillen tussen vrouwen en mannen én op die van LHBTI en (non) LHBTI. Wanneer ik kijk naar de strategieën richten twee zich expliciet op vrouwen. Zowel bij de eerste strategie (waakhond) als de derde strategie (expertisecentrum) noemt u uitsluitend de rechtspositie van vrouwen. De andere drie strategieën zijn neutraal geformuleerd en alleen de vierde strategie (coalitievorming) noemt LHBTI-organisaties expliciet, maar daar blijkt niet dat u zich heeft georiënteerd op de activiteiten van die LHBTI-organisaties of dat enige afstemming met hen heeft plaatsgevonden.

Tijdens de hoorzitting hebt u nog aangegeven dat u vindt dat gender- en LHBTI-gelijkheid twee kanten van dezelfde medaille zijn. Uiteindelijk gaat het naar uw mening over hetzelfde, het stereotiepe beeld over mannelijkheid en vrouwelijkheid. Dat zou verklaren waarom u nauwelijks specifieke aandacht

hebt besteed aan LHBTI in uw aanvraag.

Daarover merk ik op dat er zeker sprake is van overlap tussen de onderwerpen. Mijns inziens kent LHBTI-gelijkheid echter ook dusdanig specifieke aandachtspunten dat LHBTI-gelijkheid niet zonder meer hetzelfde als gendergelijkheid kan gelden.

3. In het besluit is aangegeven dat niet duidelijk is wat de alliantie bedoelt met het in te richten expertisecentrum en welke rol deze inneemt in de veranderstrategie.

U stelt daar tegenover dat in de aanvraag staat dat het Expertisecentrum de veranderstrategieën en bijbehorende activiteiten zal uitvoeren namens de Alliantie Vrouw & Recht. U wijst voorts op een passage in de TOC waar staat: *"De Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann, het Netwerk VN-Vrouwenverdrag en Femmes for Freedom vormen de Alliantie Vrouw & Recht om hun expertise te bundelen, hun slagkracht te vergroten en de activiteiten uit te breiden. Met de te verkrijgen instellingssubsidie gaat de Alliantie een Expertisecentrum Vrouw & Recht inrichten voor de uitvoering van de in het strategisch partnerschap onder te brengen activiteiten."* De aanvraag zou daarom wel degelijk in gaan op de organisatie en rol van het (in te richten) Expertisecentrum.

Daarover merk ik op dat in de aanvraag weliswaar staat dat het Expertisecentrum de activiteiten behorende bij het strategisch partnerschap zal uitvoeren namens de Alliantie Vrouw & Recht, maar dat is nog geen onderbouwing voor nut en noodzaak van dit Expertisecentrum. Eén van de doelen van de Regeling is meer bundeling van kennis en expertise, onder andere door het aangaan van structurele samenwerkingsverbanden zoals in allianties. Nergens spreekt de Regeling over het vormen van een nieuwe organisatie, werkvorm of rechtsvorm. De samenwerking van de Regeling is puur inhoudelijk beoogd. Juist omdat OCW geen nieuw centrum, organisatie of rechtsvorm voor ogen had, is de samenwerkende partijen gevraagd één penvoerder aan te wijzen die namens de deelnemende organisaties in de alliantie de subsidierelatie met OCW aangaat. De status van het op te richten Expertisecentrum in relatie tot het penvoerderschap is dan ook onduidelijk. Hierdoor bestaat de kans dat een deel van de beschikbare uren en middelen in de oprichting en inrichting van het Expertisecentrum gaat zitten, terwijl de beschikbare middelen bedoeld zijn voor inhoudelijke activiteiten die door bestaande, samenwerkende partijen worden uitgevoerd.

Tot slot wil ik nog opmerken dat waar andere aanvragen hoger hebben gescoord op dit criterium er bijvoorbeeld sprake was van heldere strategische doelen, gegroepeerd naar drie hoofdactoren en een duidelijke koppeling naar de middellangetermijndoelstelling. Er werden drie veranderpaden gepresenteerd die waren uitgewerkt in hele concrete activiteiten. Daarnaast werd niet alleen in de strategische doelstelling op zowel gender- als LHBTI-gelijkheid ingezet, maar werd dat ook verder voor beide onderdelen uitgewerkt. Dat leidde tot een hogere score.

Onderliggende analyse en aannames

Uw aanvraag heeft op dit criterium zes (voldoende) van de tien punten gescoord.

4. In het besluit is aangegeven dat er geen sprake is van een duidelijk verband tussen de probleemstelling en de voorgestelde veranderstrategie.

In het bezwaarschrift stelt u dat strategie 1 voorziet in de gender analyse die bouwstenen voor correctie blootlegt en dat strategie 2 (lobby en advies), strategie 4 (netwerk en coalitievorming) en strategie 5 (juridische interventies) vervolgens voor een correctie kunnen zorgen.

Juist deze koppeling wordt echter niet expliciet gemaakt in de TOC. Bovendien blijft de rol en plek van strategie 3 (Expertisecentrum) in dit samenspel van strategieën, zoals ik hiervoor al heb opgemerkt, onduidelijk.

Daarom blijf ik van mening dat het verband tussen de probleemstelling en de voorgestelde veranderstrategie duidelijker kan.

5. U maakt bezwaar tegen de constatering dat het te adresseren probleem op een eenzijdige wijze benaderd wordt. In het bezwaarschrift geeft u vervolgens aan dat het een bewuste keuze is om een juridisch geformuleerd probleem ook juridisch te benaderen.

Dat u een bewuste keuze hebt gemaakt begrijp ik, maar wat wordt gemist in de aanvraag is dat u zich rekenschap geeft van andere oorzaken van het probleem en hoe uw aanvraag zich daartoe verhoudt. Het te adresseren probleem (indirecte discriminatie) omvat naast juridische componenten bijvoorbeeld ook het wegnemen van sociale en financiële belemmeringen. In de TOC ontbreekt deze context, waardoor de toegevoegde waarde van uw aanvraag minder goed uit de verf komt. Het louter benoemen dat men inzet op coalitievorming en samenwerking met andere maatschappelijke organisaties, zonder aan te geven op welke organisaties met welke expertise en perspectieven men doelt maakt de aanvraag ook minder sterk.

6. U maakt voorts bezwaar tegen het feit dat het besluit aangeeft dat de geformuleerde aannames geen aannames zouden zijn zoals die in een TOC verwacht zouden worden en merendeels niet gestaafd worden met bronnen. Hiervoor geeft u als argument dat dit afhangt van de 'TOC-school' van de beoordelaars en dat die school in de Regeling niet is vermeld.

Daarover merk ik in de eerste plaats op dat er in de artikelen van de Regeling zelf inderdaad niet naar een 'TOC-school' wordt verwezen, maar wel op pagina 19 van de Regeling. Daar wordt verwezen naar www.theoryofchange.org. Bovendien bent u aanwezig geweest bij een voorlichtingsbijeenkomst waar toelichting is gegeven op het gebruik van een TOC. Tijdens die bijeenkomst is ook duidelijk gemaakt wat verstaan wordt onder aannames, namelijk als uitleg van de veranderstappen. Voorts wordt in het Beoordelingskader bij het criterium 'Ad. b. de onderliggende analyse en aannames' vermeld dat de aanvraag hoger wordt gewaardeerd als de aannames waar mogelijk evidence based zijn. Als dit mogelijk was, maar dit niet is gedaan, heeft dit gevolgen voor de hoogte van de waardering. U hebt bij de onderliggende analyses en aannames als enige onderbouwing een beleidsplan 1984-1985 en een kamerstuk uit 2012-2013 gegeven.

Overigens wordt in de voorbeelden waarnaar u verwijst in voetnoot 3 het begrip aannames mijns inziens op dezelfde wijze uitgelegd als er bij de beoordeling is gehanteerd.

Beschrijving van de relevante actoren

Uw aanvraag heeft op dit criterium zes (voldoende) van de tien punten gescoord.

7. In het besluit is aangegeven dat een meer uitgewerkte analyse van de relevante actoren ontbreekt en voorts dat bepaalde actoren, zoals de private sector, ontbreken. Naar uw mening zijn de visualisatie (Annex II TOC) en de beschrijving van de actoren adequaat gelet op de doelgroep van de strategische doelstelling (de nationale politiek) en de inzet daarvan: het interveniëren in het beleidsproces (lobby en beleidsbeïnvloeding). Immers, handboeken politicologie kennen vergelijkbare visualisaties en beschrijvingen van actoren als het gaat om lobby en beleidsbeïnvloeding. Aangezien het hier om ook bij de subsidiegever bekende actoren gaat (Tweede Kamer, ministeries e.d.) lijkt een nadere toelichting u hier niet nodig. Onder strategieën gaat de Alliantie ook al in op verschillende actoren in relatie tot de betreffende strategie. De private sector komt aan bod via maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties, maar andere delen van de private sector, zoals het bedrijfsleven, inderdaad niet of nauwelijks. Dit lijkt u met bovenstaande voldoende verklaard. Dat neemt niet weg dat proefprocessen tegen werkgevers soms het doel kunnen dienen, zoals blijkt uit de gewonnen procedure van de zieke alfahulp, maar daar doelt de kritiek van OCW niet op, denkt u.
8. In het besluit staat: *"de aanvraag blijft vaag in de omschrijving wat andere actoren doen om de beoogde verandering te bewerken (bv door strategisch samen te werken worden ieders doelen dichterbij gebracht). De TOC richt zich vooral op het afdwingen van recht (...), en doet ze zelf een stap terug."*

U stelt dat de door de Alliantie beoogde verandering op de middellange termijn is omschreven in de strategische doelstelling die, zoals hierboven onder punt 7 nog eens uiteengezet, de nationale politiek als doelgroep heeft. In TOC 3 heeft de Alliantie omschreven welke tussenstappen zij ziet tussen de strategische doelstelling en de lange termijn doelstelling. De beschreven strategieën, actoren etc. hebben betrekking op de middellange termijn. Bij de onder punt 5 van uw bezwaarschrift geciteerde strategie uit TOC 3 is expliciet benoemd dat met andere maatschappelijke organisaties samengewerkt dient te worden om resultaat te bereiken. Welke dat zijn verschilt per concreet dossier: in het TR zijn daarvan verschillende voorbeelden uitgewerkt. Voorts wijst u er op dat de TOC zich richt op interveniëren in het beleidsproces, hetgeen veel breder is dan "het afdwingen van recht". Het lijkt u verder inconsequent om de Alliantie eerst een te smalle invalshoek te verwijten (die juist ruimte biedt voor andere actoren) en vervolgens dat de Alliantie niet een rol voor anderen ziet en (niet) zelf een stap terug doet.

Ook na uw toelichting bij de punten 7 en 8 blijf ik van oordeel dat uw aanvraag wel een opsomming geeft van relevante actoren, maar dat een meer uitgewerkte analyse daarbij ontbreekt. Er had meer invulling kunnen worden gegeven aan datgene wat andere actoren kunnen doen en datgene wat samen kan worden ondernomen teneinde de genoemde strategische doelstelling te bereiken. Ter illustratie wijst ik erop dat in uw TOC benoemd wordt dat media beleidsmakers, politici en de publieke opinie kunnen beïnvloeden. Maar vervolgens wordt hoe u dan met de media aan de slag wilt nauwelijks uitgewerkt. Bij een van de aanvragen die hoger heeft gescoord werd bijvoorbeeld aangegeven dat men het gesprek wil aangaan met de media over hoe zij zaken weergeven of dat zij concrete tools willen aanbieden

om beeldvorming te doorbreken. Dat soort zaken worden uit de aanvraag niet duidelijk.

Voorts blijf ik van oordeel dat de actor private sector ontbreekt. U geeft in het bezwaar zelf ook aan dat het bedrijfsleven niet of nauwelijks aan bod komt. Wel zou de private sector aan bod komen via de maatschappelijke organisaties en belangenorganisaties. Bij de toelichting onder 'andere maatschappelijke organisaties' wordt dat op pagina 5 van de TOC echter niet als zodanig benoemd.

9. In het besluit staat: "*De verhouding tot de belangrijkste strategische partner: de overheid wordt summier omschreven.*"

U ziet de verhouding tot de overheid in het licht van gender mainstreaming. In de beschrijving (en in de visualisatie) van de actoren stelt de Alliantie expliciet: "*Parlement en regering zijn voorwerp van lobby. Ook de beleidsmakers op de vakdepartementen (gender mainstreaming) en de Adviesorganen behoren tot de doelgroepen van de verschillende strategieën van beïnvloeding.*" De Alliantie Vrouw & Recht richt zich op beleidsadvies, beleidsbeïnvloeding, lobby en vertegenwoordiging, die als zodanig wel in de Regeling voorkomen. In nauwe samenwerking met de minister: "*De minister voor emancipatie is met haar ambtenaren bij OCW/DE uiteraard een zeer relevante en belangrijke actor, onder meer bij de invulling van gender mainstreaming. Onderdeel van het strategisch partnerschap kan zijn signalering en attendering (over en weer) van planning van lopende beleidstrajecten, uitkomsten van proefprocessen e.d..*" (TOC 5)

Tenslotte merkt u op dat waar het gaat om implementatie van bestaand beleid de verhouding met de overheid relatief gemakkelijk te omschrijven is. De Alliantie richt zich echter met name op het interveniëren in de totstandkoming van beleid. Daarbij kan de verhouding met de overheid per dossier verschillen, afhankelijk van de inhoud van het betreffende dossier, de fase waar het zich in bevindt, de partners en de interventiedoelen.

Ten aanzien van dit punt blijf ik na uw toelichting nog steeds van oordeel dat de verhouding tot de belangrijkste strategische partner, de overheid, slechts summier wordt omschreven. De aanvraag besteedt hier kort aandacht aan en komt niet verder dan het benoemen dat OCW/DE een actor is bij de invulling van gender mainstreaming en bij het mogelijk signaleren en attenderen over de planning van lopende beleidstrajecten. Daarbij constateer ik opnieuw dat de focus ontbreekt. Het wordt uit uw aanvraag immers niet duidelijk welke vakdepartementen en welke beleidstrajecten u op het oog hebt. De Regeling heeft duidelijk voor ogen de samenwerking tussen overheid en de organisaties in de emancipatie-infrastructuur te versterken. Dan verwacht ik ook meer invulling in de manier waarop elkaars expertise, contacten en netwerken worden benut. Andere aanvragen hebben bijvoorbeeld duidelijker gemaakt op welke specifieke beleidstrajecten zij willen samenwerken en een actie van de overheid verwachten en dat zij specifiek met een of meer bepaalde ministeries in contact willen worden gebracht. Om die reden hebben andere aanvragen op dit criterium hoger gescoord.

Beschrijving van de functie of functies

Uw aanvraag heeft op dit criterium zeven (ruim voldoende) van de tien punten gescoord.

- 10.** In het besluit staat: *"Bij de beschrijving van de functie onderzoek, kennis en beleidsadvies wordt niet duidelijk hoe men de functie beleidsadvies gaat invullen."*

U merkt op dat OCW hierbij mogelijk alleen doelt op hetgeen in TOC 6 verwoord is. Aangezien zo goed als alle paragrafen van de TOC ruim aandacht besteden aan de invulling die de Alliantie beoogt: lobby en beleidsbeïnvloeding heeft u, gelet op het beperkte aantal toegestane pagina's, ervoor gekozen om niet steeds te herhalen wat reeds in andere paragrafen stond en derhalve in paragraaf 6 volstaan met een korte omschrijving.

Daarover merk ik in de eerste plaats op dat bij de beoordeling van dit criterium niet alleen is gekeken naar wat bij TOC 6 staat vermeld. Voor ieder criterium geldt dat de beoordeling steeds vanuit de onderlinge samenhang van de volledige aanvraag heeft plaatsgevonden.

Daarnaast merk ik op dat u wijst op de aandacht die wordt besteed aan beleidsbeïnvloeding. Naar mijn mening is er echter een verschil tussen beleidsadvies en beleidsbeïnvloeding. Het eerste is er op gericht de ander van raad te voorzien teneinde te helpen, terwijl het tweede er juist op gericht is de ander van standpunt te laten veranderen. Het deel beleidsbeïnvloeding komt inderdaad duidelijk naar voren in de aanvraag en dat komt ook terug bij TOC 6 'agenderen en vertegenwoordigen'. Beleidsadvies niet. Het deel beleidsadvies komt ook niet terug in het Expertisecentrum, daar wordt immers met name gewezen op het belang van dossiervorming, het behoud van databases, het verspreiden van informatie en het aanbieden van cursussen. Hoe men komt tot beleidsadviezen, komt daar niet aan de orde.

Daarom blijf ik van mening dat uit uw aanvraag niet duidelijk wordt hoe u de functie beleidsadvies gaat invullen.

- 11.** U maakt bezwaar tegen de opmerking in het besluit dat bij de beschrijving van de functie bibliotheek, archief en informatiecentrum de aandacht ontbreekt voor de wijze waarop bronnen ontsloten, verspreid en makkelijk toegankelijk gemaakt worden voor het publiek, hoe wordt aangesloten bij de ontwikkelingen op het gebied van digitale informatievoorziening en hoe personen ondersteund worden bij het zoeken naar informatie.

In TOC 3 wordt volgens u bij de derde strategie (onderzoek, documentatie en informatie) een beknopt maar omvattend antwoord gegeven op de door OCW gestelde vraag door opname van relevante links naar de databases opdat de beoordelaars zich zouden kunnen overtuigen van de digitale rijkdom die de betrokken partnerorganisaties - vrijwilligersorganisaties - al hebben ontsloten voor het brede publiek (en behouden voor teloorgang).

Daarover merk ik op dat er in uw aanvraag wel aandacht is voor het ontsluiten en verspreiden, maar hoe u wilt aansluiten bij ontwikkelingen op het gebied van digitale informatievoorziening en hoe personen ondersteund worden bij het zoeken naar informatie blijft onvermeld. Daarom ben ik van mening dat op goede gronden weliswaar ruim voldoende is gescoord, maar

dat niet het volledige aantal punten is toegekend.

- 12.** In het besluit is opgemerkt dat de functie ondersteuning en begeleiding beperkt wordt ingevuld door een doorverwijsfunctie te bieden. Dit is volgens u een juiste constatering, al is u niet geheel duidelijk of OCW dit als kritiek bedoelt, en dus leidend tot punten aftrek. Met een aanvraag om een Expertisecentrum Vrouw & Recht op te richten voor een relatief bescheiden bedrag van € 250.000 per jaar kan de Alliantie niet meer bieden, gelet op de enorme vraag van vrouwen aan individueel (juridisch) advies en rechtshulp op de diverse rechtsgebieden, mede onder invloed van de bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp. Het is nadrukkelijk niet het doel van de Alliantie om individuele rechtshulp te bieden, dat is haar taak. Wel kan zij verwijzen naar gespecialiseerde advocaten of andere mogelijkheden.

Daarover merk ik op dat het Beoordelingskader stelt dat naarmate een TOC een functie beter omschrijft de aanvraag hoger wordt gewaardeerd. In dit geval wordt in de TOC gesteld dat u voorziet in ondersteuning en begeleiding. De Regeling verstaat daaronder ondersteuning en begeleiding op individueel niveau. Uw aanvraag voorziet daar met een doorverwijsfunctie nauwelijks in. U stelt in het bezwaar dat daar heel bewust voor gekozen is. In de aanvraag wordt die informatie echter niet gegeven. Was dit beter omschreven dan was de aanvraag nog hoger gewaardeerd.

Meetbare indicatoren

Uw aanvraag heeft op dit criterium zeven (ruim voldoende) van de tien punten gescoord.

- 13.** In het besluit staat: *"In de TOC werkt de aanvrager slechts een aantal (niet alle) outcome indicatoren uit."*

Daarover stelt u dat in TOC 7 de Alliantie zelf al spreekt van *"voorbeelden van Indicatoren"*. In uw ogen is de kritiek daarom niet verdiend. Bij de vier voorbeelden van outcomes worden achtereenvolgens vijf, drie, vier en zes meetbare indicatoren opgesomd, waarvan OCW erkent dat ze zowel meetbaar zijn als een causaal verband hebben. Bovendien vervolgt de aanvraag: *"De Alliantie gaat ervan uit dat de beoogde resultaten, de indicatoren (waar relevant per issue), de wijze van monitoring, verslaglegging en evaluatie (en zo nodig bijstelling) nader worden uitgewerkt en vastgesteld in overleg met het Ministerie bij de uitwerking van het strategisch partnerschap en het activiteitenplan in de tweede fase van de subsidieaanvraag."*

Met andere woorden, zo stelt u: de Alliantie geeft ruim voldoende blijk van het kunnen formuleren van meetbare indicatoren en staat open voor overleg met de strategisch partner voor het vaststellen van de voor het partnerschap meest relevante indicatoren.

Daarover merk ik op dat het Beoordelingskader over dit criterium zegt dat naarmate de TOC meer blijk geeft van heldere meetbare indicatoren waarop output en outcome kunnen worden gemonitord of inzicht geeft in waarom dat niet zou kunnen (volgens het principe pas toe of leg uit), de aanvraag op dit criterium hoger wordt gewaardeerd. U formuleert bij TOC 3 acht outcomes en vervolgens koppelt u bij TOC 7 aan vier daarvan indicatoren. Dan ligt het ook voor de hand dat daar, gelet op het Beoordelingskader, puntenaftrek plaats vindt.

- 14.** In het besluit staat: *"de indicatoren voor het strategisch doel geven geen richting aan het meten van de mate van het succesvol komen tot het strategisch doel."*

Bij dit oordeel ontbreekt volgens u enige vorm van onderbouwing. De eerste indicator *"aantal en kwaliteit van wetsvoorstellen dat aantoonbaar en transparant is getoetst op gender effecten"* is volgens u richtinggevend voor het eerste deel van de strategische doelstelling. De beoogde langere termijn effecten op de (rechts)positie van kwetsbare groepen nemen meer tijd en zijn slechts gedeeltelijk vast te stellen in de subsidieperiode. In aanvulling op het onderzoeken en meten van die effecten zijn daarom de andere twee genoemde indicatoren van belang - en richtinggevend - voor het aantonen van de bijdrage van de Alliantie aan het bereiken van de strategische doelstelling.

Daarover merk ik op dat bij dit criterium bijvoorbeeld een uitwerking gemist wordt van wat aantallen getoetste wetsvoorstellen zeggen over het succes. Hoe verhoudt zich bijvoorbeeld het toetsen van vijf vergaande wetsvoorstellen ten opzichte van vijftig technische wetswijzigingen en wat wordt er dan verstaan onder kwaliteit? Aangezien die verdere uitwerking ontbreekt ben ik van mening dat er geen richting wordt gegeven aan het meten van de mate van het succesvol komen tot het strategisch doel.

Risicoanalyse

Uw aanvraag heeft op dit criterium zeven (ruim voldoende) van de tien punten gescoord.

- 15.** In het besluit staat: *"Van een aantal is onduidelijk of dit wel reële risico's zijn."*

U vraagt zich af op welke risico's OCW hier doelt met dit oordeel zonder onderbouwing. In de ervaring van de Alliantie betreft het alle reële risico's. Een toelichtend gesprek had dit kunnen verhelderen.

Over het toelichtend gesprek waar u op doelt merk ik in de eerste plaats het volgende op. In de aangehaalde e-mail van 14 februari 2017 van de directeur Emancipatie is inderdaad aangegeven dat na de indiening op uiterlijk 1 maart 2017 nog om aanvullende informatie kon worden gevraagd. Dit is bij uw aanvraag niet gebeurd omdat er geen sprake was van ontbrekende informatie of onduidelijkheid. Er is hier geen sprake van (het wegnemen van) onjuiste veronderstellingen, maar een verschil van opvatting over de waardering van het ingediende TR en TOC. De beoordelingscommissie heeft nergens aangegeven dat het ingediende voorstel onvolledig was of dat anderszins aanvullende informatie nodig was. De beoordeling van de verschillende onderdelen in de aanvraag kon plaatsvinden op basis van de ingezonden stukken.

Indien de inhoudelijke onderbouwing van de afwijzing in het besluit van 24 april 2017 voor u niet duidelijk was dan had u zelf om een toelichting kunnen vragen. In het besluit staat immers expliciet opgenomen dat u voor inhoudelijke vragen over (de score van) uw aanvraag telefonisch contact kunt opnemen voor het maken van een afspraak. Dat hebt u nagelaten.

De risico's waar in het besluit op wordt gedoeld zijn met name de risico's onder b en c. Zo wordt het risico dat gender mainstreaming niet van de grond

komt bij de vakdepartementen niet onderbouwd. Dit mede gelet op het feit dat er op dit moment wel degelijk sprake is van gender mainstreaming. In de reactie van het Koninkrijk der Nederlanden op de List of Issues van het CEDAW comité naar aanleiding van de 6e rapportage wordt daar bijvoorbeeld bij stilgestaan. Ook het risico dat het maatschappelijk debat verder verhardt en meer media posities innemen die haaks staan op de gender- en LHBTI-gelijkheidsagenda wordt niet met bronnen onderbouwd. Het beoordelingskader geeft aan dat indien de TOC meer blijk geeft van een goede afweging van de risico's en de manier waarop hiermee wordt omgegaan, de aanvraag op dit criterium hoger wordt gewaardeerd. Ik ben van mening dat u in de aanvraag meer had kunnen doen om aan te tonen dat alle risico's reëel zijn.

- 16.** In het besluit staat: *"Het laatste gemelde risico is een gevoelige met een grote impact: onoverbrugbare verschillen tussen de alliantiepartners zelf. Hier wordt geen expliciete contra-strategie voor benoemd."*

U stelt dat dit een onjuiste constatering is. Hier is wel degelijk op geanticipeerd met een contra-strategie: in de samenwerkingsovereenkomst tussen de drie alliantiepartners zijn verschillende bepalingen opgenomen ter voorkoming en ter beslechting van geschillen. Deze kunnen model staan voor de overeenkomst in het met de minister aan te gaan strategisch partnerschap. Zoals beschreven bestaat voorts de contra-strategie uit de inzet van het de-escalerende en de-juridiserende instrumentarium van de ervaren mediators uit het leden- en relatiebestand van de Alliantiepartners, waarnaar in de aanvraag verwezen wordt. Als de inzet daarvan onverhoopt faalt omdat (een van) de partijen niet tot compromis bereid is, dan staat de weg van procedures, bezwaar- en beroep open.

Daarover merk ik op dat u verwijst naar de samenwerkingsovereenkomst met bepalingen ter beslechting van geschillen en de inzet van mediators op het moment dat er onoverbrugbare verschillen zijn. Dan is het vaak echter al te laat. Juist aan hoe voorkomen wordt dat onoverbrugbare verschillen ontstaan (preventie), wordt in de TOC geen aandacht besteed. Kortom u beschrijft in de TOC wel wat er wordt gedaan als er een geschil is ontstaan, maar niet wat u doet om een geschil te voorkomen.

Indicatieve begroting met een globale verdeling van kosten

Uw aanvraag heeft op dit criterium zes (voldoende) van de tien punten gescoord.

- 17.** In het besluit staat: *"Opgemerkt moet worden, dat in deze begroting een post 'Overhead expertisecentrum' is opgenomen. Het is niet toegestaan om overheadsposten op te voeren."*

U merkt op dat uit de toelichting in TOC 9 duidelijk blijkt dat met overhead huisvesting, salarisadministratie, boekhouding e.d. bedoeld wordt. Het is volgens u evident dat het op te richten Expertisecentrum en zijn medewerkers huisvesting, salarisadministratie, boekhouding e.d. behoeft en dat dit op de een of andere wijze in de begroting terug te vinden zal moeten zijn. In de definitieve begroting kunnen deze posten anders omschreven worden indien dat wenselijk wordt geacht.

Daarover merk ik op dat deze opmerking niet tot puntenaftrek heeft geleid.

- 18.** In het besluit staat: *"Het is echter de vraag hoe de penvoerder, nu een ledenorganisatie, zonder stafkrachten met inkomsten als contributies en donaties, 1,25 mln euro zorgvuldig kan inzetten en verantwoorden."*

U acht de suggestie dat uw organisatie niet in staat zou zijn een subsidiebedrag van 1,25 miljoen zorgvuldig te verantwoorden tamelijk denigrerend en dat stoort u buitengewoon. In TOC 9 is expliciet vermeld dat de Alliantie een Expertisecentrum Vrouw & Recht gaat oprichten met de instellingssubsidie. De stafkrachten zullen het beheer van deze instellingssubsidie uitvoeren onder supervisie van penvoerder. Daarmee ontstaat een vergelijkbare situatie als bij andere instellingen met wie OCW/DE een instellingssubsidierelatie heeft: een bureau met directeur en staf, waarop wordt toegezien door een bestuur of Raad van Toezicht. Ook de samenwerkingsovereenkomst bevat nadere bepalingen over onder meer financiering, voorzitters- en penningmeestersoverleg etc.

De gekozen bewoording lijkt volgens u te suggereren dat vrijwilligersorganisaties per definitie niet in aanmerking komen voor toekenning. Wanneer het Ministerie van mening is dat vrijwilligersorganisaties zonder stafkrachten niet in aanmerking komen als subsidieontvanger, had dit in de regeling vermeld moeten worden. Dat was niet het geval. Derhalve is dit geen rechtmatig argument.

Daar merk ik het volgende over op. Het werken met vrijwilligers is op zich geen bezwaar. Ware dat wel zo geweest dan zou er op dit criterium geen enkel punt zijn gescoord. Uw aanvraag heeft op dit criterium echter zes van de tien punten gescoord. Aftrek van punten heeft plaatsgevonden, omdat onvoldoende is beargumenteerd hoe de subsidie zorgvuldig kan worden ingezet en verantwoord. Dit in het licht van het feit dat u nu een ledenorganisatie zonder stafkrachten bent en het feit dat rol en plaats van het Expertisecentrum niet duidelijk in de aanvraag is uitgewerkt. Op de rol van het Expertisecentrum ben ik bij punt 3 al ingegaan. Dat een ledenorganisatie met beperkte inkomsten 2,5 fte nieuw moet aantrekken beschouw ik als een risico. De aanvraag zou aan kracht hebben gewonnen als er aandacht was voor de wijze waarop met deze capaciteitsuitbreiding zou worden omgegaan. Aan zulke beheersmaatregelen wordt bij de toelichting op de begroting geen aandacht besteed. Het is daardoor moeilijker vast te stellen of de subsidie zorgvuldig kan worden ingezet en verantwoord. De beoordeling van de indicatieve begroting heeft wel een voldoende gescoord, omdat deze realistisch was en een verdeling naar functie bevat.

- 19.** In het besluit staat: *"Opmerkelijk is dat de schaduwrapportage bij het track record als goed voorbeeld en als kerntaak wordt genoemd, maar dat dit vervolgens niet wordt opgenomen in de kernbegroting."*

Tijdens de hoorzitting hebt u aangegeven dat de activiteiten uit de aanvraag zullen worden ondergebracht in het nieuw op te richten Expertisecentrum, en dat daarnaast de bestaande organisaties hun werk blijven doen. Dat is volgens u ook de reden waarom de schaduwrapportage geen onderdeel uitmaakt van de begroting, die valt buiten de activiteiten.

Daarover kan ik melden dat de opmerking over de schaduwrapportage niet tot puntenaftrek heeft geleid.

Expertise en effectiviteit

Uw aanvraag heeft op dit criterium acht (goed) van de tien punten gescoord.

- 20.** In het besluit staat: *"Het richt zich wel eenzijdig op de rechten van vrouwen en niet op het hele spectrum van gender- en LHBTI-gelijkheid."*

Daarover merkt u op dat nergens in de Regeling als eis wordt gesteld dat de in aanmerking komende organisaties zich zouden moeten richten op zowel gendergelijkheid als LHBTI-gelijkheid.

Voor mijn reactie verwijs ik naar hetgeen ik hierover bij punt 2. Heb opgemerkt.

- 21.** In het besluit staat: *"uit het Track Record blijkt ook dat de VVR en het Netwerk VN-Vrouwenverdrag zonder betaalde medewerkers en met vrijwilligers werken; alleen de FFF werkt met een beperkt aantal stafkrachten. Dit kan kwetsbaar zijn voor de duurzame beschikbaarheid van expertise en capaciteit."*

U wijst op het feit dat het TR volgens de Regeling over de afgelopen jaren diende te gaan en dat de Alliantie voor de toekomst nu juist subsidie aanvraagt om een Expertisecentrum Vrouw & Recht te kunnen bekostigen opdat via stafkrachten de duurzame beschikbaarheid en capaciteit gewaarborgd kan worden. Daarnaast wordt ook hier gesuggereerd dat vrijwilligersorganisaties per definitie niet in aanmerking komen.

Laat ik beginnen met aan te geven dat ik veel respect heb voor de inzet van vrijwilligers en voor wat u met de inzet van vrijwilligers hebt bereikt. Tegelijkertijd moet ik constateren dat dit kwetsbaar kan zijn voor de duurzame beschikbaarheid en capaciteit op de lange termijn. Vrijwilligers kunnen bijvoorbeeld makkelijker stoppen of aangeven geen tijd te hebben. Nergens is door mij gesteld dat vrijwilligersorganisaties per definitie niet in aanmerking komen voor subsidie. Ik blijf echter wel achter mijn constatering staan dat uit het TR blijkt dat de VVR en het Netwerk VN-Vrouwenverdrag zonder betaalde medewerkers en met vrijwilligers werken en dat alleen de FFF werkt met een zeer beperkt aantal stafkrachten. Ook na het aantrekken van 2,5 fte nieuwe medewerkers blijft u werken met een groot aantal vrijwilligers.

Overigens wijs ik er nog op dat de bovenstaande opmerkingen geen grote impact hebben gehad op de score op dit criterium, omdat nog steeds een goede score behaald is met acht uit tien punten. Slechts één aanvrager heeft op dit criterium hoger gescoord dan uw aanvraag.

Flexibiliteit en lerend vermogen

Uw aanvraag heeft op dit criterium zeven (ruim voldoende) van de tien punten gescoord.

- 22.** In het besluit staat: *"De Alliantie laat in haar cases zien flexibel te opereren om resultaat te bereiken, maar vooral veel geduld te hebben."*

Dit suggereert volgens u dat de Alliantiepartners achteroverleunend geduldig hebben zitten wachten tot ze weer verder aan de slag konden met de onderwerpen uit de cases.

Daarover merk ik op dat de zin juist positief is bedoeld om aan te geven dat de aanvrager uithoudingsvermogen heeft. Dit heeft dan ook zeker niet tot puntenaftrek geleid. Als de opmerking was bedoeld zoals u hem uitlegt zouden er geen zeven punten, een ruim voldoende, voor dit criterium zijn gescoord.

- 23.** In het besluit staat: *"Er wordt niets gezegd over leren op een hoger niveau: bijvoorbeeld organisatie-leren of strategisch leren."*

U stelt dat de Regeling niet rept over een vereiste om diverse niveaus van lerend vermogen aan te tonen, laat staan over 'leren op een hoger niveau'. Het beoordelingskader luidt op dit punt: *"Naarmate het track record meer blijkt geeft van het vermogen om flexibel te werken en de geleerde lessen te gebruiken om processen bij te stellen of keuzes aan te passen, wordt de aanvraag op dit criterium hoger gewaardeerd."* Daaraan wordt volgens u voldaan, waarbij de Alliantie uw inziens in het TR aantoont een groot praktisch leervermogen te hebben, gezien de met geringe middelen behaalde successen.

Daarover merk ik op dat in casus 1 geen aandacht wordt besteed aan lerend vermogen en in casus 2 wordt aangegeven dat is geleerd intensief te investeren in contacten en tijd om tot een gezamenlijke formulering te komen. In casus 3 wordt gesteld dat evaluaties plaatsvinden aan de hand waarvan strategie, argumenten en activiteiten worden bijgesteld. Welke strategie, argumenten en activiteiten worden bijgesteld wordt echter niet genoemd. Hierdoor krijg ik onvoldoende inzicht in wat het lerend vermogen betekent. In casus 4 wordt lerend vermogen slechts kort even aangestipt als men zegt dat een issue snel op de agenda krijgen iets zegt over lerend vermogen. Wat dat dan precies zegt, wordt niet uitgewerkt. Dit alles tezamen levert de conclusie op dat er weliswaar beperkt iets wordt gezegd over operationele aanpassingen, maar niet over aanpassingen die leiden tot een andere inrichting van de organisatie of strategie. Indien dat laatste wel het geval was geweest had dit méér blijkt gegeven van lerend vermogen, datgene waarop het beoordelingscriterium ziet en had de aanvraag nog hoger gescoord. Overigens hebben slechts vier aanvragers hoger gescoord op dit criterium.

Innovatiekracht

Uw aanvraag heeft op dit criterium 6 (voldoende) van de 10 punten gescoord.

- 24.** In het besluit staat: *"(..) niet per se vernieuwend te zijn", "(..) doet dit niet op een innovatieve manier", "Casus 4 vormt hier een uitzondering op (..), maar niet hoe nieuwe ideeën en interventies sinds de oprichting verder ontwikkeld zijn."*

U vindt de bewoordingen getuigen van een beperkte en subjectieve interpretatie van het begrip innovatie. Het agenderen en boeken van resultaten voor groepen vrouwen met een zwakke of geen rechtspositie die geen aandacht krijgen van de gevestigde gesubsidieerde emancipatie-instellingen kan immers evenzeer innovatief genoemd worden. Datzelfde geldt ook het bewerkstelligen van de eerste (!) Nederlandse gegrond verklaarde klachtprocedure bij CEDAW.

U acht het voorts onbegrijpelijk dat de innovatiekracht van FFF in de ogen van de beoordelaars beperkt is tot de periode van oprichting, terwijl de

casusbeschrijving laat zien welke nieuwe ideeën en interventies in 2014, 2016 en 2017 tot succes hebben geleid, voor groepen vrouwen en meisjes die door de gevestigde instellingen veronachtzaamd werden. En dat door een organisatie die elders in het beoordelingsformat beschreven staat als "(..) werkt met een beperkt aantal staf krachten."

Daar merk ik het volgende over op. U vindt dat de innovatiekracht wordt ondergewaardeerd, omdat er goede resultaten zijn bereikt. Bij dit criterium wordt echter niet naar de resultaten zelf gevraagd, maar naar de vernieuwing van de aanpak waarmee tot die resultaten gekomen wordt. U stelt verder dat casus 4 een ontwikkeling van nieuwe ideeën en interventies omschrijft. Het gaat daar echter steeds om dezelfde interventie: een lobby richting parlement om wetgeving en beleid aan te passen. Anders dan u ben ik voorts van mening dat juist een ruime opvatting van innovatie is gehanteerd, doordat ook werken op basis van actualiteiten wordt meegenomen.

Transparantie, verantwoording en draagvlak

Uw aanvraag heeft op dit criterium 7 (ruim voldoende) van de 10 punten gescoord.

25. In het besluit staat: "*Het TR noemt betrokkenheid van externe actoren bij voorbereiden, planning en uitvoering, maar dit wordt niet gestaafd met voorbeelden.*"

Deze kritiek stoelt volgens u niet op de feitelijke tekst van de aanvraag (TR), nu elke casus laat zien dat en welke externe actoren op welk moment betrokken zijn en waaruit het draagvlak bestaat.

Daarover merk ik op dat uw aanvraag in het TR de betrokkenheid van externe actoren bij voorbereiden, planning en uitvoering in alle cases 'benoemt' in plaats van 'blijk geeft van', zoals in het Beoordelingskader staat. De betrokkenheid van externen wordt onvoldoende uitgewerkt met voorbeelden. In casus 1 wordt gesteld dat "*de voorbereiding, planning en uitvoering steeds plaatsvond in overleg met verschillende externe actoren, zoals bonden.*" Maar hoe die gezamenlijke voorbereiding, planning en uitvoering er uitzag wordt niet toegelicht. Alleen casus 2 is iets concreter, daar wordt wel aangegeven dat het proces is besproken in netwerkvergaderingen en tijdens achterbanbijeenkomsten. Wat daarvan de invloed is geweest op de planning en uitvoering wordt niet duidelijk. In casus 3 wordt alleen gezegd dat er grote betrokkenheid was, maar wat dat betekend heeft voor de voorbereiding, planning en uitvoering blijkt niet. Casus 4 stelt alleen dat een grote groep van externe actoren betrokken wordt. Wat die externen inbrengen en hoe daarmee wordt omgegaan blijkt niet. Uw conclusie dat de rol van externe actoren bij de verschillende voorbeelden in het TR systematisch aan de orde komt, deel ik dus niet.

26. In het besluit staat: "*er is geen sprake van een overtuigende visie hierachter; dit is een beschrijving van de gebruikelijke standaard.*"

U geeft aan dat het Beoordelingskader op dit punt luidt: "*Naarmate het track record meer blijk geeft van betrokkenheid van externe actoren bij de voorbereiding, planning en uitvoering van de interventies en externe verantwoording over de werkwijze, wordt de aanvraag op dit criterium hoger gewaardeerd.*" Een overtuigende visie hierachter wordt in het Beoordelingskader volgens u niet als criterium vermeld. Voor u is onduidelijk

waarom een "gebruikelijke standaard" niet goed zou zijn, ook is onduidelijk wat onder een "overtuigende visie" moet worden verstaan.

Daarover merk ik op dat de gebruikelijke standaard de verantwoording via nieuwsbrieven, sociale media en websites betreft. Daarbij gaat het om verslaglegging over het proces, de ontwikkelingen en specifieke activiteiten. Het TR besteedt echter nauwelijks aandacht aan wat in het beoordelingskader de verantwoording over de werkwijze wordt genoemd. Welke afwegingen heeft u ten aanzien van de werkwijze gemaakt teneinde tot het gewenste resultaat te komen.

Inclusiviteit

Uw aanvraag heeft op dit criterium 7 (ruim voldoende) van de 10 punten gescoord.

- 27.** In het besluit staat: *"De Alliantie zegt heel divers te zijn, maar toont dit verder niet aan met concrete voorbeelden. (...) alle cases geven aan te werken aan de verbetering van de positie van de vrouw (zwangere vrouw, sekswerker, echtgenote), LHBTI blijft onderbelicht"*

U vindt dit onbegrijpelijke kritiek. Ter onderbouwing wijst u onder meer op de slotlinea van de inleidende paragraaf uit het TR: *"Alle partners vertonen zowel ieder voor zich als samen een grote diversiteit. De diversiteit van de in het Netwerk samenwerkende organisaties en experts wordt aangevuld met diversiteit qua leefvorm, leeftijd, seksuele voorkeur, etniciteit en levens/religieuze overtuiging van de in het Netwerk participerende vrijwilligers en/of vertegenwoordigers van deelnemende organisaties. Ook het bestuur en andere gremia van de VVR vertonen over de jaren vele schakeringen qua gender en genderidentiteit, leeftijd, etnische afkomst en leefvorm. De oprichtster/directeur van FFF migreerde als kind uit Pakistan naar Nederland. Er is een grote diversiteit naar sekse, leeftijd, etniciteit en leefvorm onder vrijwilligers, adviesraad en bestuur "*

Daarover merk ik op dat bij een van de aanvragen die hoger heeft gescoord bijvoorbeeld precies werd aangegeven hoe de man/vrouw verdeling in het bestuur was en ook de precieze leeftijdsrange van de medewerkers. Daarmee is aan de hand van voorbeelden concreet gemaakt hoe de benoemde diversiteit eruit ziet. Uw aanvraag scoort op dit criterium ruim voldoende. Meer concreet inzicht in de diversiteit had de aanvraag een nog hogere waardering opgeleverd.

Voor wat betreft de opmerking dat LHBTI onderbelicht is gebleven verwijs ik naar mijn reactie op punt 2.

Duurzaamheid van de gekozen aanpak

Uw aanvraag heeft op dit criterium 7 (ruim voldoende) van de 10 punten gescoord.

- 28.** In het besluit staat: *"Uit het track record blijkt dat de duurzaamheid met name vanuit juridisch oogpunt wordt geïnterpreteerd. Ingezet wordt op wetswijzigingen en de navolging daarvan. Alleen in casus 4 wordt erkend dat er voor duurzaamheid meer nodig is, zoals de inzet op voorlichting en bewustwording."*

U stelt dat de TR volgens de regeling diende te bevatten "een beschrijving van de ervaring en de bereikte resultaten van de maatschappelijke organisatie op het op het terrein van het landelijk bevorderen van gendergelijkheid of LHBTI-gelijkheid (...) uit de laatste drie jaar". Het TR voldoet hier volgens u aan: de cases in het TR bevatten meer dan enkel het succesvol bewerkstelligen van wetswijzigingen. Nergens wordt volgens u betoogd dat met "wetswijzigingen en de navolging ervan" gendergelijkheid etc. bereikt wordt. Het wordt wel bevorderd, hetgeen de eis was en in de TOC onderbouwd en uitgewerkt wordt. De kritiek is overigens ook niet terecht: in verschillende cases is wel degelijk ook ingezet op voorlichting en bewustwording, bijv. rondom het schaduwproces VN-Vrouwenverdrag. Bovendien moest een keuze gemaakt worden.

Hierover merk ik op dat in de TR bij casus 4 op pagina 5 staat: "*Om wetswijzigingen duurzaam te verankeren is meer nodig, daarom richt de aanpak van FFF zich ook op voorlichting en bewustwording (...)*". In de andere 3 cases (van penvoerder VVR en het Netwerk) is daar echter nauwelijks tot niets over opgeschreven. Wanneer daar meer aandacht voor was, had dit tot de overtuiging van een nog betere inbedding van de resultaten kunnen leiden en was de aanvraag op dit criterium hoger dan de huidige ruim voldoende gewaardeerd.

Evenwichtige spreiding

Uw bezwaar ten aanzien van het onderdeel evenwichtige spreiding bevat drie punten.

- a. U stelt dat er geen sprake is van een "evenwichtige spreiding over de doelstellingen, functies en gender- en LHBTI-gelijkheid". Het terrein recht is niet genoemd bij de omschrijving van de aandachtgebieden in het overzicht van de aanvragen met de hoogste score en evenmin in de brief aan de Tweede Kamer d.d. 24 april 2017, waarin de Kamer werd geïnformeerd over de keuze voor de acht partnerschappen. Het beïnvloeden van regelgeving, het agenderen bij beleidsmakers en voeden van het politieke besluitvormingsproces wordt wel in de Regeling genoemd, maar volgens u niet bij de verkozen partnerschappen. Juist in deze leemte beoogde de Alliantie Vrouw & Recht te voorzien. Bij de geselecteerde partnerschappen ligt de nadruk volgens u op beleidsuitvoering, terwijl beleidsbeïnvloeding en gender mainstreaming buiten beeld blijven.

Uw aanname is onjuist. Zoals tijdens de hoorzitting is toegelicht, is bij verschillende partnerschappen nadrukkelijk sprake van beleidsbeïnvloeding langs deze wegen. Onder ander bij "Gedeelde trots, gedeeld geluk" van COC, Transgender Netwerk Nederland en NNID. Bij "Samen werkt het" van WOMEN Inc., Movisie, Wo=Men, Proefprocessenfonds Clara Wichmann en de NVR en bij "Nieuwe wegen" van Atria, Emancipator, VHTO en de NVR. Het is dus niet zo dat bij de geselecteerde partnerschappen de nadruk (vooral) ligt op beleidsuitvoering. Op het lange termijn doel uit de Regeling: het realiseren van gendergelijkheid en LHBTI-gelijkheid op het terrein recht (naast onderwijs, veiligheid, gezondheid, arbeidsmarkt, media, politiek en leefvormen) wordt via bovengenoemde partnerschappen wel degelijk ingezet. De geselecteerde partnerschappen zijn daarnaast ook gericht op gender mainstreaming.

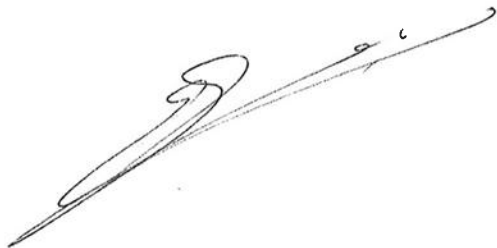
- b. Voorts vindt u dat organisaties van zwarte migranten en vluchtelingenorganisaties onzichtbaar zijn bij de gekozen partnerschappen.

Daarover merk ik op dat in één van de acht partnerschappen migranten- en vluchtelingenorganisaties deelnemen, namelijk in de alliantie "Verandering van binnen uit". Hier is het consortium Zelfbeschikking een van de partijen. Het consortium vertegenwoordigt het Inspraakorgaan Turken, de stichting Kezban, de stichting FSAN, de stichting Hindustani, het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders, de stichting Landelijke werkgroep Mudawwanah, de Turkse arbeidersvereniging in Nederland en de Vluchtelingen Organisaties Nederland.

- c. Daarnaast stelt u dat penvoerders alleen grote organisaties zijn die al subsidie kregen van de rijksoverheid en dat in het voorbereidende traject de suggestie is gewekt dat "het met de nieuwe regeling allemaal anders zou gaan en dat 'nieuwkomers' een faire kans zouden krijgen".

Daarover merk ik op dat de penvoerders inderdaad vaak grotere organisaties zijn met de nodige ervaring. Het zijn van penvoerder acht ik in dit kader echter niet relevant. Met de huidige acht partnerschappen gaat het aantal organisaties dat in vergelijking met de voorgaande subsidieperiode instellingssubsidie zal ontvangen van zes naar vijftien. Negen van die vijftien krijgen voor het eerst instellingssubsidie. De Regeling en het selectieproces hebben daarmee naar mijn mening wel degelijk voor de gewenste openstelling gezorgd.

Hoogachtend,
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Onderwijsinstellingen van de Dienst Uitvoering Onderwijs,

mr. drs. Erica Slump

U kunt tegen deze beschikking beroep instellen bij de sector bestuursrecht van de rechtbank Den Haag, Postbus 20302, 2500 EH Den Haag. Het beroepschrift moet binnen 6 weken na de dag waarop de beschikking u is toegezonden aan de rechtbank worden gestuurd.